

HILAS

STŘEDISKA ČESKÉ REFORMACE

V TELČI A VELKÉ LHOTĚ u Dačic

17-18

2012-2013

Vydává pro informaci svých členů
VERITAS
historická společnost pro aktualizaci
odkazu české reformace, o. s.

Zprávy ze sídla historické společnosti VERITAS v Telči a v Evangelickém tolerančním areálu ve Velké Lhotě u Dačic v letech 2012–2013

Činnost Střediska české reformace pokračovala znovu v propojení s Informačním centrem grantového projektu Synodní rady ČCE „Zachování památek reformace a jejich zpřístupnění široké veřejnosti“ v Telči a s jeho pobočkou v Evangelickém tolerančním areálu ve Velké Lhotě u Dačic.

V roce 2012 se konala Noc kostelů v Telči 1/6. V kostele sv. Ducha se v rámci různorodého bohatého programu (Zajímavé kostely slovem i obrazem, pěvecký sbor Festivia chorus, Rodinné neděle slovem, obrazem i písní) seznámili návštěvníci i s pohnutým životním příběhem Heinze Lischkeho, kdysi přesvědčeného mladého nacisty, který po svém prozření věnoval jako křesťan celý život budování vzájemnosti mezi národy.

Program Noci kostelů v kostele sv. Ducha v roce 2013 patřil Broučkům Jana Karafiáta a Bibli kralické v jubilejním roce jejího posledního předbělohorského vydání. Obě pásma mohli vidět návštěvníci opakovaně.

V Evangelickém tolerančním areálu ve Velké Lhotě u Dačic se 6. července 2012 v pořadu naší moderátorky doc. dr. Evy Melmukové „Pod Husovou kazatelnou“ (setkání s lidmi, kteří tam bývali) účastníci seznámili s několika názornými příklady osobností z řad Husových posluchačů a posluchaček.

V roce 2013 při stejné příležitosti zazněla přednáška na téma: Mistr Jan Hus v jubilejním roce posledního předbělohorského vydání Bible kralické (objevování souvislostí). Zdůrazněn byl vztah M. Jana Husa k české bibli, připomněly se osudy Bible kralické i její podněty v české reformaci 17.–20. století. Přednášku následovalo komentované promítání příslušné fotodokumentace.

V obou letech byly připomínky Husova výročí doprovázeny hrou na památkově chráněné varhany (MgA. Jitka Čudlá), v roce 2013 týž večer ještě odjela skupina členů **VERITAS** také do Kralic, kde v památném kostele sv. Martina přednášel člen výboru dr. Petr Melmuk na téma „Od Mistra Jana Husa k Bibli kralické“.

Komentované promítání 6/7/2013: „Osudy Bible kralické i její podněty v české reformaci 17.–20. století“

Konferenční setkání 30/8/2013 „Architektura protestantských modliteben (templů)“

Na přelomu srpna a září se konaly v rámci Putování do Velké Lhoty v obou letech speciální programy. V roce 2012 to byl pořad „Cestou necestou (připomínka spojení evangelíků v předtoleranční době) a komentované promítání člena **VERITAS** Richarda Davida „Virtuální výlet do Ameriky – Kalifornie“. V roce 2013 šlo o konkrétní připravovanou naučnou trasu Cesta valdenské a české reformace Evropou (ze severní Itálie přes naše území až na sever Německa). I tento pořad byl provázen promítáním (Žofie Vobrová).

Tentokrát Putování předcházelo konferenční setkání „Architektura protestantských modliteben (templů)“, z něhož vyšly zajímavé podněty pro další pokračování výzkumné práce.

Dva z účastníků Putování po naučné stezce 31/8/2013 zachyceni v Brandlíně

Dny evropského dědictví 2013: přednáška „Bible kralická v životě minulých generací“

V průběhu Dnů evropského dědictví byl v roce 2012 znovu připomenut pohnutý životní příběh Heinze Lischkeho a doplněny podrobnosti na základě přímého rozhovoru s H. Lischkem, který se zastavil začátkem srpna na krátkou návštěvu v Telči.

V roce 2013 zazněl z úst dr. Evy Melmukové ještě další z jubilejních pořadů (s promítáním – důležité technické věci přitom obětavě obstarala členka výboru Žofie Vobrová) „Bible kralická v životě minulých generací“.

Program byl v obou letech propojen s koncertem staré hudby.

Evangelický toleranční areál je navštěvován individuálními turisty i skupinami, z nichž připomeňme alespoň velmi srdečné setkání se členy evangelického sboru z Bádenska v červenci 2013.

Z technických záležitostí lze uvést zejména jednu zarmucující a jednu radostnou zprávu. První z nich se týká tabulí na čísla písní v tzv. horním kostele. Obě byly červotočem v červencových vedrech roku 2012 poškozeny natolik, že musely být sundány ze stěn (jedna z nich dokonce spadla) a čekají po dohodě s památkáři v prozatímním umístění na zahájení jednání FS ČCE ve Velké Lhotě jako vlastníka o možné rekonstrukci.

Povzbuzující je naopak zpráva, že umístění archivu FS ČCE ve Velké Lhotě (sestává prakticky ze tří celků) v bezpečném prostoru Národního archivu ČR v Praze je v podstatě dokončeno; archivní fond dle nově zpracovaného moderního inventáře bude brzy přístupný veřejnosti.

V obou letech se konala v létě také obvyklá pracovní soustředění **VERITAS** v Telči s pracovním výjezdem do Velké Lhoty; na jaře i na podzim pak pravidelný úklid horního kostela a informační cesty v Evangelickém tolerančním areálu. ■

XXVII. Konference protestantských muzeí, 22. evropské setkání

Pořadatelem XXVII. Konference protestantských muzeí v departementu Tarn ve Francii bylo muzeum protestantismu v obci Ferrières. Pracovní setkání a přednášky se konaly v templu (protestantském kostele) ve Vabre.

Muzeum protestantismu ve Ferrières bylo založeno v roce 1968, od srpna 2010 představuje své exponáty v nové budově postavené na obecním pozemku naproti radnici. Odpovědnost (finanční) za tuto stavbu převzalo Společenství obcí v údolích a náhorních rovinách pohoří La caune, za podpory Státní generální rady, Regionální rady a Ředitelství muzeí Francie.

Muzeum najdeme v horské části departementu Tarn (oblast Jižní Pyreneje) v blízkosti měst Castres a Mazamet. Patří do sítě muzeí protestantismu nacházejících se v hlavních oblastech poznamenaných reformací: Poitou, Béarn, Languedoc, Vivarais, Dauphiné.

Muzeum si určilo za úkol být jak muzeem historie francouzských protestantů (hugenotů), tak také v globálním měřítku náboženství považováno za jeden z hlavních stavebních kamenů (pilířů) společnosti. Nabízí k objevování víru, náboženský život, náboženské instituce, ale také pohled na svět, kulturu, chce ukázat zvláštní vztahy konfesní minority v rozhovoru s politikou, společností, ekonomikou, uměním, vlastní historii. Francouzský protestantismus se nikdy nestáhl na okraj zájmu celé společnosti. Byl vždy ve vztahu (ve zlém i v dobrém...) s katolicismem i se státem, který pomalu akceptoval a budoval skutečný náboženský pluralismus.

Muzejní knihovna vlastní fondy čítající kolem 12 500 knih (z nichž 1 000 vyšlo do roku 1750), 850 odborných prací, 5 000 časopisů, 3 000 brožur nebo dokumentů a 600 ikonografií. Muzeum má i genealogickou sekci.

Hlavním tématem konference byl „Bůh (bohové) v muzeu“. Úvodní přednášku s tímto názvem z úst profesora Patrika Cabanela jsme vyslechli jako první bod programu. Celý text přednášky jsme dostali dodatečně ve sborníku z konference, zde uvádíme k nahlédnutí text její anotace.

„Bohové mají normálně své příbytky v místech bohoslužby, ty jsou někdy nazývány, obzvlášť v protestantské tradici, domy Boží. To, že bohy přemístíme do muzea, jakkoliv to činíme s úctou, vede k tomu, že je odtud odstraníme (což nemusí nutně znamenat vzdát se jich! – jen je pošleme na dovolenou). Účelem už není bohoslužba nebo modlitba, ale studium jejich historie, pochopení rituálů, bohoslužebných předmětů, totemů nebo tabu kolem nich; obdivujeme krásu jejich uměleckého zpodobnění (sochy, ikony, obrazy, látky...), pro budoucí generace chceme uchovat věci, znamení, stopy, které by snadno mohly vymizet.

Do muzea se mohou dostat také bohové zaniklých kultur (a pantheon), nebo bohové cizích kultur současnosti, jak se s nimi mohli setkat Evropané při svých objevitelských cestách, misiích a kolonizaci.

Ve Francii vedly události považované římskokatolickou církví za trauma, totiž Francouzská revoluce a Odluka církve od státu (1905) k tomu, že se změnil pohled na církevní budovy: Staly se z nich – vedle původního obsahu jako místa bohoslužeb – kulturní památky. Svou knihou ‚Le Génie du Christianisme‘ (Duch křesťanství) z roku 1802 se Chateaubriand pokusil toto křesťanství zachránit s rizikem, že se vyprázdní jeho náboženský obsah tím, že vyzdvihne hlavně krásu architektury a literární tvorby. Po roce 1905 je čím dál víc kostelů

prohlašováno za historické památky, aby mohly dostat finanční příspěvek pro zachování těchto architektonických pokladů, protože stát už je nechtěl dále financovat jako místa bohoslužeb.

Na začátku 80. let 19. století, kdy bylo v Lyonu a potom v Paříži založeno Musée Guimet, byli Bůh nebo bohové přeneseni do muzea: A to byl milník na cestě k sekularizaci a laicizaci (zesvětštění) Evropy. Tuto událost musíme vidět i v souvislosti s dalšími procesy té doby, jako bylo např. vydání děl Renana a Strausse (30. až 60. léta 19. století), darwinovské pojetí dějin Země a vývoje živočišných druhů, institucionalizace nových vědních oborů v 70. až 80. letech, které byly nazvány ‚dějinami náboženství‘ nebo ‚náboženskými vědami‘, později sociologií náboženství.

Protestantismus přirozeně měl v tomto vývoji často roli předskokana.

Přestěhovali jsme tedy Boha do muzea? V tomto ohledu zažila Evropa vskutku pravou intelektuální revoluci, která si zaslouží, abychom se na ni znovu pořádně podívali právě dnes, na začátku 21. století, kdy dochází k odcírkevnění a muzealizování mnohých míst bohoslužeb, kdy jsme svědky toho, jak je stále více kostelů prázdných nebo se přeměňují na muzea, zatímco se ale zároveň budují nová místa bohoslužeb zasvěcená jiným kultům.“

Součástí konference byly i „dílny“, kdy ve dvou pracovních skupinách byly rozhovory na téma „Muzeum v pohybu“ a „Výměny zkušeností“. Nechyběly ani autobusové výjezdy na památná místa protestantismu.

Základní informaci o Muzeu protestantismu ve Ferrières podle <http://www.mpehl.org> podala Žofie Vobrová. Anotaci přednášky prof. Cabanela převedla do češtiny podle německého a anglického překladu rovněž Ž. Vobrová. ■

Konference evropských protestantských muzeí ve Wittenbergu a Eislebenu (Sasko-Anhaltsko), SRN 25.–28. 5. 2013

XXVIII. Konference protestantských muzeí, 23. evropské setkání

Konference evropských protest. muzeí 2013 se konala od 25. do 28. dubna v ohnisku a místě počátků německé reformace – v Lutherově městě Wittenbergu a také v nedalekém Lutherově městě Eislebenu. Lutherstadt Wittenberg a Lutherstadt Eisleben jsou dnes oficiální názvy těchto dvou měst.

Na rok 2017 připadá velké Lutherovo výročí a již několik let se v Německu se pro jeho oslavy konají velkorysé přípravy. Celý soubor akcí se nazývá „Reformační dekáda“ (desetiletí). Od roku 2007 se pořádají přednášky, koncerty, výstavy v reálu ale i na Internetu. Realizují se projekty obnovy muzeí a kostelů. To se týkalo i Wittenbergu a Eislebenu.

Wittenberg je městem, kde na univerzitě působil a v městské kostele kázal Martin Luther a kde v roce 1517 (pravděpodobně 31/10 – toto datum se dnes slaví jako Den reformace) přibil na dveře zámeckého kostela, který používala univerzita, 95 tezí proti odpustkům. Sešitek s tezemi přeloženými do němčiny je možno zakoupit v kterémkoli informačním středisku a o celé této akci se poučit z předmluvy. Zde se dozvíme, že datum 31/10/1517 nesl Lutherův dopis mohučskému arcibiskupovi, kde jej žádal o disputaci nad přiloženými 95 tezemi. Z Mohuče nepřišla žádná reakce, ale Lutherovi přátelé se sami postarali a rozšíření tezí – které byly původně psány latinsky a ručně, a jeden takový opis pak byl přibit na vrata kostela, další opis se dostal do Norimberku,

kde byl ještě do konce roku vytištěn v latině i v německém překladu a takto, možná i k Lutherově překvapení, se nové myšlenky, tj. reformace, začaly rychle šířit po celém Německu.

V Lutherově městě Wittenbergu se v rámci reformační dekády provedla rekonstrukce a modernizace Lutherova domu – bývalého kláštera. Nově byl jako muzeum otevřen také nedaleký Melanchtonův dům. Zatím nedokončeny zůstaly opravy univerzitního kostela (byl částečně ještě pod lešením) i městského kostela, kde byl oltářní obraz Lucase Cranacha, který je toho času v restaurátorské dílně, nahrazen prozatímním plátnem připomínajícím některé detaily z originálu.

Také v Lutherově městě Eislebenu byla dvě muzea renovována, modernizována a rozšířena: Lutherův rodný dům a Lutherův úmrtní dům. Obě mají prostorné recepce a přednáškové sály v nové betonové přístavbě. Kostel sv. Petra a Pavla, kde byl Luther pokřtěn, je přeměněn v kulturní zařízení, muzeum, přednáškovou, koncertní a výstavní síň. V několika lavicích se právě sesedli studenti k výkladu učitele, v pravé boční části byla instalována putovní výstava Ženy reformace v regionu Střední Německo (Frauen der Reformation in der Region Mitteldeutschland). Funkci kostela plní jen malá kaple. V hlavním kostele sv. Ondřeje na náměstí se připomíná Lutherova kazatelna.

Hlavní téma konference bylo „Reformace a tolerance“. Přednášky a workshopy (dílny) konference se konaly v konferenčním domě Leucorea (v místech wittenberské univerzity). Některé z nich zde připomínáme: „Reformace a tolerance. Světlo a stíny luterské obnovy církve“ (prof. dr. Rochus Leonhardt, Lipsko), „Umírání a smrt v křesťanské perspektivě“ (dr. Michael Beyer – šlo o workshop-dílnu), „Tolerance u reformovaných a valdenských“ (dr. Albert Lange – dílna), „Koncepce a realizace výstavy v Melanchtonově domě ve Wittenbergu“ (dr. Martin Treu – dílna), „Interaktivní nabídky pro děti a mládež v novém Melanchtonově domě“ (Jutta Strehle), „Mezinárodní muzeum reformace, Ženeva a mládež“ (Nicole Boissonnas – dílna), „Luther v Eislebenu“ (dr. Christian Philipsen).

Závěrem tohoto evropského setkání protestantských muzeí byla v neděli účast na bohoslužbách v reformovaném kostele ve Wörlitz. Také reformovaná církev si v tom roce připomněla jedno významné výročí, a sice 450 let Heidelberského katechismu. Základem kázání farářky Susanne Labsch byla jeho velmi známá první věta/otázka: Co je tvým jediným potěšením v životě a smrti?

Zprávu podává Žofie Vobrová. Za VERITAS se zúčastnili dále: Eva a Petr Melmukovi, Richard F. Vlasák. ■

36. seminář pro učitele a zájemce o dějepis, český jazyk a spol. vědy

(Pardubice, 13/10/2012)

Církev bez restitucí – svědectví křesťanů, tvůrců tolerančních sborů z roku 1782

■ **doc. PhDr. Eva Melmuková** (historička, archivářka, farářka ČCE, přední odbornice na dějiny toleranční a předtoleranční doby, moderátorka VERITAS)

Přednáška byla následována rozsáhlou diskusí, rezonovala ovšem především témata týkající se aktuální kontroverzní odluky církví pod státu a církevních restitucí. Audiozáznam přednášky i diskuse nabízíme všem zájemcům k objednání. (Zájemci o nahrávky mohou využít objednávkový formulář, který je vloženou přílohou tohoto dvojčísla Hlasu.) Stručné shrnutí přednášky vydala VERITAS samostatně jako malý tisk (separát). Členové VERITAS

jej dostávají bezplatně jako bonusovou přílohu tohoto dvojčísla Hlasu. Text byl rovněž uveřejněn na webu VERITAS na podzim 2013 v plném znění (<http://veritas.evangnet.cz/cirkevni-restituce>).

Anotace přednášky

Řečnice na úvod před diskusí shrne na základě komentovaných příběhů z archivních pramenů téma hmotného zajištění v roce 1782 právě vznikajících tolerančních sborů. To tehdy nebylo provázeno žádnými úspěšnými restitučními nároky vzhledem k době předbělohorské, kdy protestantské obyvatelstvo tvořilo asi 85% podíl populace státu. Protestantické sbory přesto vznikly a mnohé z nich existují dodnes. Vědomí této historické zkušenosti vrhá minimálně v Českobratrské církvi evangelické na současné hojně medializované téma církevních restitucí světlo z neobvyklého úhlu. Následovat bude, předpokládáme, velmi bohatá diskuse. ■

37. seminář pro učitele a zájemce o dějepis, český jazyk a spol. vědy

(Pardubice, 16/3/2013)

Mapa Čech Mikuláše Klaudyána z roku 1518

■ **Mgr. Miroslav Soukup** (jednatel VERITAS, středoškolský učitel dějepisu a zeměpisu)

Zobrazování Čech na mapách do konce 15. století

Čechy bývaly dlouhou dobu na periferii od politických, ekonomických a kulturních center, vedlo přes ně jen málo obchodních cest, průchod skrz Čechy odpradáva komplikovaly neprostopupné pohraniční hvozdy. Na nejpodrobnějších středověkých kruhových mapách byla obvykle zakreslena jen „Praha, metropole Čech“ jako opevněný hrad. Na kompasových mapách bývaly Čechy vždy zobrazovány jako kotlina uprostřed s Prahou, obklopená okrouhlým pohořím. V 15. století existovaly už celkem podrobné představy o poloze a hlavních rysech Čech, žádná z tehdejších map se ale nedochovala. Z této doby už ale existují přesné souřadnicové tabulky měst, pramenů, soutoků, ústí řek a dalších míst v Čechách s určením vzdálenosti a směru ze Salzburgu či Reichenhallu. Podobně byly vytvářeny i cestovní mapy a cestovní knížky s údaji o vzdálenostech různých sídel, dokonce i samostatné pro střední Evropu (např. cestovní mapa Erharda Etzlauba z roku 1500). Cestovní mapy měly na cestách zaneseny řady bodů – milníky (milové kameny), které vzdálenost mezi dvěma sídly dělily na úseky o délce 1 míle. Mikuláš Klaudyán se při tvorbě své mapy cestovními mapami nechal inspirovat.

Osobnost a životní osudy Mikuláše Klaudyána

Mikuláš Klaudyán (* v Žatci, datum neznámé) působil v Mladé Boleslavi asi od roku 1504. Město bylo v jeho době nejvýznamnějším centrem jednoty bratrské v Čechách, sídlem bratrského biskupa Lukáše Pražského. Příjmení Klaudyán (Klaudián) je vlastně přezdívka. Vinou nápadné tělesné vady Mikuláš kulhal, „claudianus“ znamená latinsky „kulhavý“. V některých pramenech je přímo přezdíván „Belha“ nebo „Kulha“. Přesné údaje o jeho absolvovaném vzdělání chybí. Používal titul Mistr, tzn. vystudoval na pražské univerzitě medicínu. Není jisté, jakého gradu dosáhl, titul mistr může (byl-li jeho nejvyšším dosaženým podobně jako u Husa) pocházet z tehdy nezbytné artistické fakulty. V pozdější době rozšířil své vzdělání tím, že se v Norimberku

vyučil tiskařem – mohl se pak žít i jako nakladatel, vydavatel a majitel tiskárny. Byl mimořádně podnikavý a je zmiňován jako velký učenec. Klaudyán velice často cestoval, zejména na území Svaté říše římské národa německého. Nejčastěji mířil do Norimberka, kde se seznámil s místními rytci a knihtiskaři, především s dílnou Jeronýma Höltzela, s níž pak dlouhodobě spolupracoval. V Německu se mu dostaly do rukou i cestovní mapy, které možná na svých cestách i sám používal. Na úmysl sestavit podobnou mapu Čech mohl velmi snadno připadnout.

Klaudyán byl členem jednoty bratrské, od roku 1518 voleným starším ve správě města Mladé Boleslavi. Pracoval i jako korektor bratrských knih tištěných v Norimberku. První taková kniha, která u Höltzela vyšla, byla roku 1507 Konfesi bratrská. Konfesi bratrskou vydal Klaudyán roku 1511 v Norimberku i latinsky a byl s ní vyslán s pověřením jednoty pro posudek do Antverp k renesančnímu mysliteli a humanistovi Erasmovi Rotterdamskému. Klaudyán měl určitou zvláštní slabost pro tehdy stále poměrně nový vynález knihtisku. Stal se nadšencem a průkopníkem tiskařství v Čechách. Roku 1518 mu byla svěřena bratrská tiskárna v Mladé Boleslavi Na Karmeli čp. 77, kde Klaudyán také bydlel. Byla jednou z prvních tiskáren v zemi. Klaudyánovým předchůdcem a prvním boleslavským bratrským tiskařem byl sám biskup Lukáš Pražský, druhým pak Klaudyán. Od roku 1518 tiskl zde, do té doby v Norimberku (tam ještě i svou mapu). Prvním rokem Na Karmeli vydal Klaudyán 7 a v roce 1519 již 21 knih. Vytiskl i český překlad Nového zákona. Obrázky ale nedokázal tisknout. Kvůli nim pokračoval i pak ve spolupráci s Höltzelem v Norimberku. Pozoruhodné je také Klaudyánovo lékařské dílo. V domě, kde byla tiskárna, měl i ordinaci a lékárnu. Z roku 1517 pochází Kniha lékařská, kteráž slove herbář: aneb zelinář... Roku 1519 Klaudyán vytiskl ve své tiskárně v Boleslavi první česky psanou příručku pro porodní báby (od E. Roesslina), kterou sám přeložil z němčiny. Jmenovala se Zpráva a naučení ženám těhotným a babám pupkořezným. Roku 1521 byl Klaudyán na obchodní cestě v Lipsku. Tam se nakazil při morové epidemii, onemocněl a nejspíše ještě téhož roku zemřel (nebo 1522). 28. srpna 1521 sepsal svou poslední vůli – odhaluje jeho rodinné poměry: byl zámožný, vlastnil dům, apatyku, měl tři děti. Krajská nemocnice v Mladé Boleslavi dnes nese Klaudyánovo jméno, které všem připomíná jednoho z velkých lidí, kteří ve městě působili a jejichž význam ovšem okruh města výrazně přesahuje.

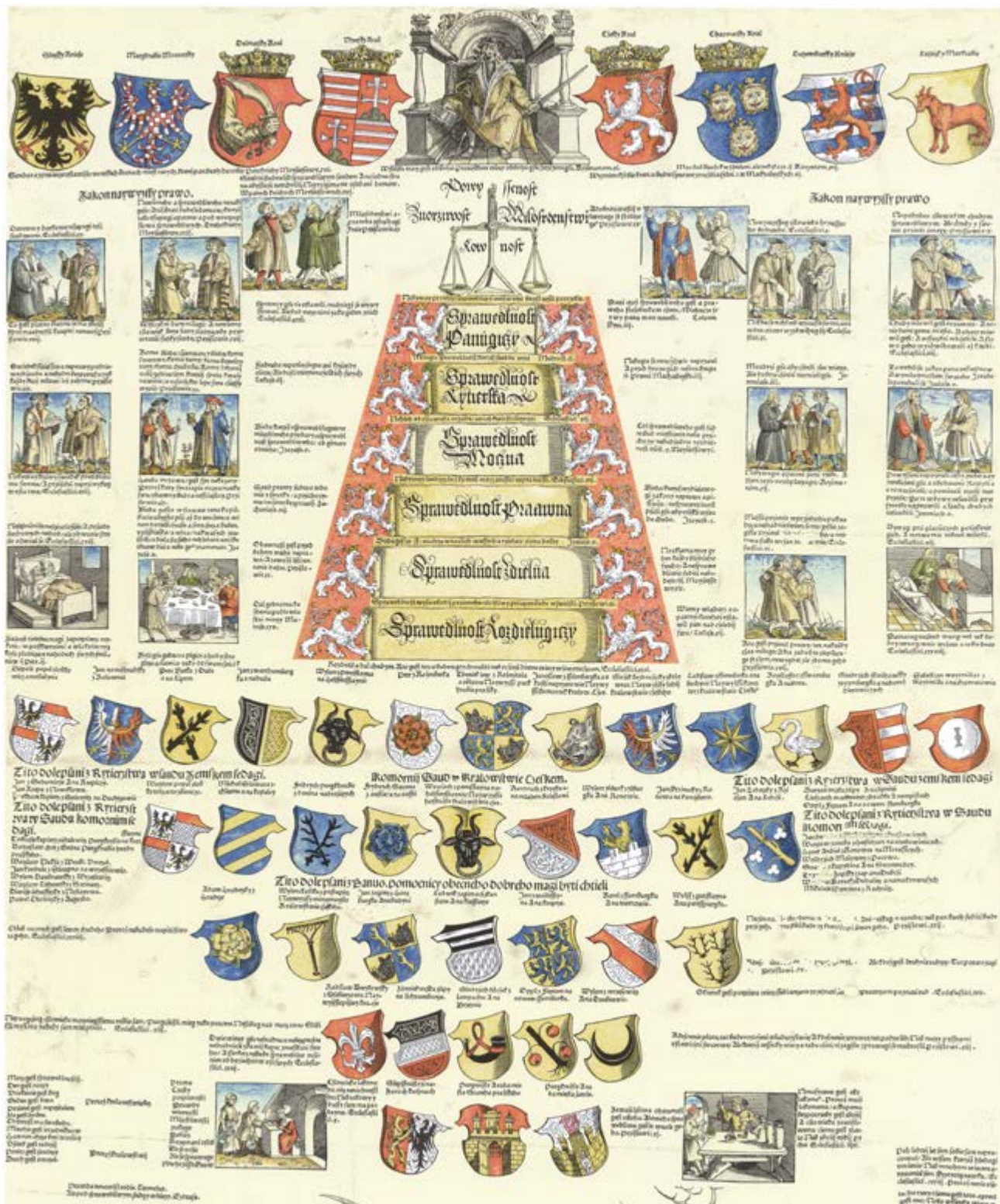
První samostatná mapa Čech: Vznik mapy

Mapa byla v rukopisu pravděpodobně hotova už roku 1516. 11. ledna 1517 byl návrh odevzdán městské radě v Norimberku k posouzení, jestli neobsahuje něco škodlivého katolické víře. To nebylo shledáno, nicméně její autor „kulhavý pikhart“ měl být při pobytu ve městě stejně raději sledován. Mapa, správně: Klaudyánův jednolist s mapou Čech, dostala imprimatur. Rozměry jednolistu jsou 1260×640 mm (kartografická část: 460×550 mm), měřítko mapy bylo zpětně vypočteno na cca 1:637 000 až 1:685 000 – liší se podle autorů. Otisk byl zhotoven 1518 na 3 arších, které se na výšku spojily, a nalepily na hrubé plátno. Mapa je ručně kolorována (nevíme ale, jestli byly barevné všechny vytištěné exempláře). Mapový jednolist je bez nadpisu a podnadpisu. Jen uprostřed pravého okraje mapového listu je poznámka: „Mikulass Klaudian. Letha Bozieho Tisycziho pietisteho Sedmnaczteho“. Autorem, nakladatelem i vydavatelem byl sám Klaudyán, dřevořezbu vyrobil pravděpodobně Andreas Kaschauer – Ondřej Košický, tiskařský mistr a Klaudyánův spolupracovník, původem ze Slovenska.

První samostatná mapa Čech: Parergon mapy (horní zdobné 2 třetiny jednolistu)

Nejhořejší vrstvu na jednolistu tvoří korunovaná mužská postava v královském majestátu s knihou a mečem v rukou a 8 zemských znaků označených vladařskými tituly Ludvíka Jagel-

lonského. Okolo jsou doplněny citáty převážně z Benátské Bible. Uprostřed pod vyobrazením krále nalézáme kresbu „vah spravedlnosti“ nad lichoběžníkovým útvarem (pyramida), dolů se rozšiřujícím. Váhy obklopují nápisy: Povýšenost, Zuřivost, Milosrdenství, Rovnost. Lichoběžník je střídavě vyplněn bílými a žlutými svitky s nápisy označujícími různé druhy/stupně spravedlnosti (spravedlnost panující, rytířská, ...). Po stranách jsou další biblické citáty a 14 moralizujících vyobrazení postav v běžných životních situacích. Pod alegorií spravedlnosti se nachází heraldická část mapy: První 2 řady erbů a jmen pánů (doplněné také jmény příslušných rytířů), kteří v době vzniku mapy zasedali v zemském a komorním soudu. V dalších 3 řadách jsou erby

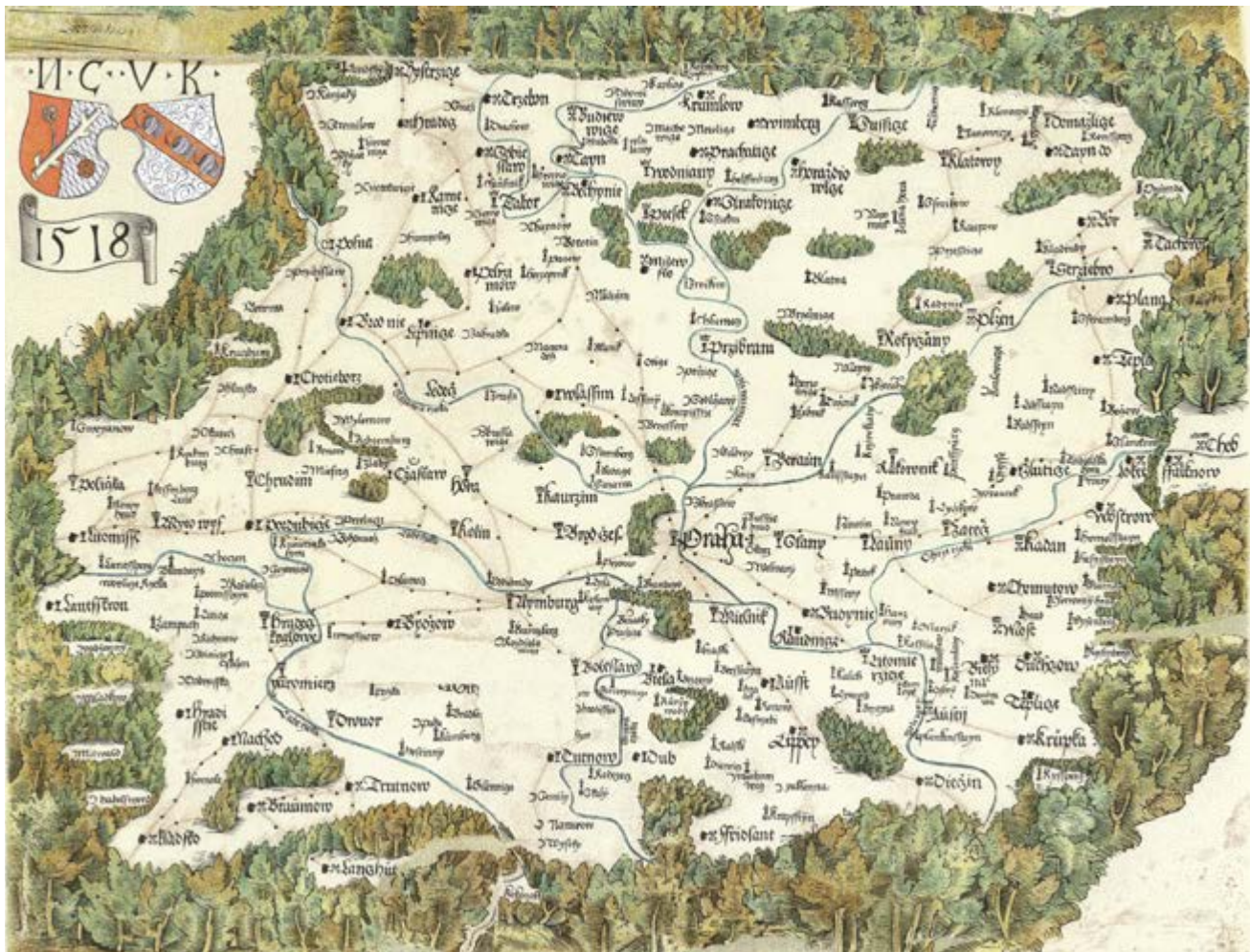
dalších příslušníků českých stavů, včetně znaků tří nejvýznamnějších královských měst Kutné Hory, Starého Města pražského a Žatce. Po stranách doplněny další biblické citáty. Nejnapadnější částí mapy jsou bezpochyby dvě alegorická vyobrazení přímo nad kartografickou částí. Nalevo ozdobný vůz, opatřený ojemi do protilehlých směrů a zapřažený na každou stranu trojspřežím koní. Je tedy tažený – poháněný vozky s biči (a tlačení/zadržování muži u kol) oběma směry zároveň! Vůz je obsazený hašteřícími se cestujícími. Napravo je zobrazeno přepadení cestujícího kupce s formanským vozem tlupou lupičů. Tato vyobrazení nad vlastní mapou vyjadřují bezesporu Klaudyánův komentář a postoj k uspořádání Českého království v jagellonském období. Alegorie vozu se vysvětluje jako příměr glosující tehdejší konfesijní a politickou rozpolcenost země. Přepadení kupce zase ilustruje neutěšené bezpečnostní poměry na cestách a častý výskyt loupeživých rytířů a různých lapků, kteří narušovali ekonomiku země v době občanské války 1500–1517. Do parergonu patří ještě jedna část jednolistu. Jde o iniciály a erbovní znamení autora mapy a mluvící pásku s letopočtem, umístěné v levém horním rohu vlastní mapy. Latinské iniciály N. C. (Nicolaus Claudianus) jsou umístěny nad Klaudyánovým knižtiskařským znaméním. Druhý erb s iniciály V. K. se obvykle připisuje Vaňkovi Kovářovi, přísežnému konšelovi (primasovi) města Mladé Boleslavi.

První samostatná mapa Čech: Popis vlastní mapy (spodní třetina jednolistu)

Výškopis (horopis) je na mapě vyznačen tzv. stromečkovou metodou – všude, kde byla (zalesněná) horstva, nakreslil Klaudyán les. V případě vyšších hor (např. Krušné) jsou namalovány vysoké stromy, u vrchovin typu Brdy jen nízké keře. Jediný popis vztahující se k horopisu je „Krkonos“. Vodopis je poměrně přesně zachycen, jmenovány jsou Wltawa, Labe, Ohrze, Gizera, Worlice a Sazawa rzeka. Zobrazeny, ale nepojmenovány, jsou i Berounka, Lužnice a Otava. Veškerý popis mapy je český, psaný českou bastardou se spřežkami. Sídelních značek je na mapě 273, poměrně přesně umístěných. Legenda polohopisu ale chybí. Města jsou vyznačena dvěma značkami: 1. udává status města (37× královská, 52× poddanská/církevní) – královské má korunku, poddanské má štít. 2. značka rozlišuje převažující konfesi v daném městě: kališnická města (51×) jsou vybavena symbolem kalicha, římskokatolická (38×) zkríženými svatopetrskými klíči. Městečka (59×) jsou zobrazena „půlobloukem“, hrady a tvrze (125×) „věží“. U nich už Klaudyán vyznání nerozlišuje. Mezi některými městy jsou umístěny milníky v rozestupech cca 9,25 km, což odpovídá jedné tehdejší české mili. Protože je mapa ve větším měřítku, než tehdejší cestovní mapy, milníky jsou dále od sebe a nespływají do souvislé trasy zemské stezky. Proto byl průběh stezek při kolorování vytažen hnědou barvou. (Význam a účel milníků někteří, kteří mapu později kopirovali, neznali – nebo měli k dispozici nekolorované exempláře – proto na nich stezky schází. Konfesijní

rozlišení měst naproti tomu bylo pochopeno jednoznačně a vždy.) Vzdálenosti jsou na mapě zobrazeny poměrně přesně. Např. zemská stezka mezi Prahou a Kutnou Horou, vedoucí přes Český Brod, udává 6 milníků, které přibližně odpovídají 60km vzdálenosti ve skutečnosti.

Klaudyánova mapa byla ve střední Evropě ve své době unikátní: Čechy se díky ní staly první středoevropskou zemí, která dostala samostatný tištěný mapový obraz. Sousední země ji však následovaly v rychlém sledu: Bavorsko 1523, Polsko 1528, Uhry 1528, Horní Rakousy 1542, Slezsko 1561, Míšeňsko 1562, Sasko 1567, Morava 1568 (Mapa Pavla Fabricia s popisky v němčině). Klaudyánova mapa se dochovala jen v jediném originále v knihovně litoměřického biskupství, kam se dostala jako dar piaristy, historika a obrozence Gelasia Dobnera v 18. století. (Dnes ji uchovává Státní oblastní archiv v Litoměřicích.) Originál je poškozen v oblasti Jičínska (Český ráj). Existují ale i moderní facsimile, na nichž restaurátoři vytrženou oblast rekonstruovali podle pozdějších kopií mapy. Z dřevořezu bylo možné tisknout tehdejší technologii z důvodu opotřebení v tiskařském lisu max. cca 300 exemplářů.

Pozdější přetisky a osudy mapy

Mapa se rozšířila po světě díky basilejskému profesorovi Sebastianovi Münsterovi, který doplnil své vydání Ptolemaiovy Geografiky hyfygésis (1545) i svou vlastní Cosmographii (1550) zmenšenou kopií Klaudyánovy mapy (bez parergonu). Münster vynechal řadu sídlištních značek, některé popisky nahradil německými exonymy. Kresbu pozměnil jen nepatrně, chybí třeba cesty a milníky. Horopis je kombinací kopečkové a stromečkové metody. Cosmographia vyšla mnohokrát a v různých jazycích. Roku 1554 v Praze probíhal tisk do té doby největší české tištěné knihy: Kozmograffia Cžeská slovenského humanisty Zikmunda z Púchova (působil v Praze jako církevní hodnostář). Šlo o upravený český překlad Münsterovy Cosmographie, pořízený z rozkazu krále Ferdinanda I. Zikmund odstranil některé německé názvy v Klaudyánově mapě zavedené Münsterem. Mapa byla ovšem přejata přes Münstera, nikoliv přímo od Klaudyána (rovněž bez původního parergonu). O něm není v textu ani u mapy, která je bez titulu i vyznačení autorství (Münster nadepsal „České království“), vůbec žádná zmínka. Obsahuje nový parergon: po stranách a nahoře je opatřena erby českých pánů. Do velkého atlasu (Theatrum Orbis Terrarum) vlámského kartografa Abrahama Ortelia z roku 1570 se už Klaudyánova předloha nedostala, protože od roku 1568 existovala podrobnější a modernější mapa Čech jáchymovského rodáka Johanna Crigingera. Domácí rané kopie originálu Klaudyánovy mapy jsou: akvarel v Santiniho zámku Rychnov nad Kněžnou ve východních Čechách – věrná rukopisná kopie včetně parergonu, o rozměrech 580×1374 mm; olejomalba na plátně v Národním muzeu v Praze, včetně parergonu o rozměrech 730×1430 mm (autoři obou kopií ani doba vyhotovení neznámé); další kopii Klaudyánovy mapy vytvořil na počátku 19. století také známý kartograf František Jakub Jindřich Kreibich.

Shrnutí

Klaudyán byl pravděpodobně jedním z nejvýznačnějších a nejproslulejších tiskařů Čech své doby. U něj začíná tradice bratrského tiskařství, která vyvrcholila vydáním kralické šestidílné Bible po roce 1579. Autor mapy byl přesto dlouho zapomenut – přetisky jeho mapového díla přejímány vždy bez autora, datace, nadpisu. Nelze pominout ani uměleckou a historickou hodnotu mapy. Uvedené složení soudů v parergonu přesně vystihuje zasedání na Zemském (1514–1517) a Komorním (?1515) soudu. Mapa je možná jediným autentickým pramenem o složení soudních orgánů činných v 16. století v Čechách. Mapa z roku 1518 je ve střední Evropě prvním samostatným kartografickým zobrazením jednoho feudálního celku. Unikátní je především zahrnutí demografického tématu konfesijní struktury obyvatelstva (podle převažující křesťanské konfese v městském sídle). Jde o vůbec první tematickou mapu na světě, zobrazující mj. i jedno z dnes naprosto běžných mapových témat v rámci geografie obyvatelstva. Klaudyánovu mapu tento obsah ovšem činí z dnešního pohledu jednou z nejpozoruhodnějších starých map na světě vůbec. Raritní mapový obsah Klaudyánovy mapy ovšem vyplývá výhradně ze specifického politického a konfesijního vývoje českých zemí v 15. století, kde se v rámci světové reformace k opravnému hnutí v latinské církvi poprvé (svou většinou) přihlásil celý jeden feudální celek – Čechy. Bez české reformace by tedy Klaudyánova mapa nebyla tím, čím je. Její obsah by byl býval ochuzen a význam oslaben. (Mapy konfesijní struktury obyvatel v jiných oblastech, připadají v úvahu až po rozšíření reformace v německých zemích – Luther vystupuje se svými tezemi právě roku 1517, v době kdy mapa již byla dřevořezem.)

Použité zdroje

ANTOŠ, Filip. Klaudyánova mapa Čech. ANTOŠ, Filip. Historické mapy zemí Koruny české [online]. 2006 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.staremapy.cz/antos/cechy.html>

- BOBANX. Klaudyánova mapa Čech (1518): Historické mapy I. Detektor kovu v rukou Lovce Pokladů [online]. 2008, 2008-12-05 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.lovecpokladu.cz/home/historicke-mapy-i-933>
- BURDA, Vladimír. Klaudyánova mapa Čech z roku 1518. BURDA, Vladimír. Staré mapy Českých zemí [online]. 2000 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://www.oahshb.cz/staremapy/1518.htm>
- ČÁSTKOVÁ, Jana. Mikuláš Klaudyán. ČÁSTKOVÁ, Jana. Multimediální materiály pro výuku kartografie [online]. 2009/2010 [cit. 2013-02-25]. <http://kartografie.webzdarma.cz/os/klaudyan.html>
- HONL, Ivan a Karel KUCHAR. Mikuláš Claudianus: Mapa Čech z roku 1518. Praha: Geografický ústav Karlovy university, 1936.
- JONÁŠOVÁ, Bedřiška. Osobnosti: Mikuláš Klaudyán. JONÁŠOVÁ, Bedřiška. B. Jonášová [online]. 2010 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://jonasova.webnode.cz/osobnosti/>
- Klaudiánova mapa. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2008-11-30, 2012-12-22 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Klaudi%C3%A1nova_mapa
- KOLÁR, Jaroslav. Takzvaná mapa Čech Mikuláše Klaudiána. Návraty bez konce: Studie ke starší české literatuře. Brno, 1999, s. 145–175.
- KRÁLOVÁ, Tereza. Multimediální Klaudyánova mapa [online]. Plzeň, 2009 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <https://stagws.zcu.cz/ws/services/rest/kvalifikacniprace/downloadPraceContent?adipIdno=30602>. Diplomová práce. Západočeská univerzita, Fakulta aplikovaných věd, Katedra matematiky. Vedoucí práce Ing. et Mgr. Otakar Čerba.
- KUCHAR, Karel. Naše mapy odedávna do dneška. 1. vyd. Praha: Československá akademie věd, 1958, 129 s.
- MIKŠOVSKÝ, Miroslav a Růžena ZIMOVÁ. Staré mapy Čech: Vybrané aspekty kartografického jazyka. Kartografické listy: Časopis Kartografickej spoločnosti Slovenskej republiky. Bratislava, 2007, č. 15, s. 87–95. ISSN 1336–5274; ISBN: 80–89060–10–8. Dostupné z: http://projekty.geolab.cz/gacr/b/files/miksovsky_zimova_x_07.pdf
- PEREMSKÁ, Lenka. Nejstarší mapa české země. Živá historie. 2010, leden-únor, s. 38–39. ISSN 1802–2278.
- POMYKACZOVÁ, Aneta. Analýza Klaudyánovy mapy v prostředí GIS [online]. Praha, 2007 [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://projekty.geolab.cz/gacr/b/files/pomykaczova.pdf>. Bakalářská práce. České vysoké učení technické, Fakulta stavební. Vedoucí práce Ing. Jiří Cajthaml.
- SEMOTANOVÁ, Eva. Historická geografie českých zemí. Praha: Historický ústav Akademie věd ČR, 1998, 293 s.
- SOUKUP, Miroslav. Mapa Čech Mikuláše Klaudyána z let 1517–1518. Ústí nad Labem, 2000. Seminární práce. Univerzita J. E. Purkyně, Pedagogická fakulta, Katedra historie.
- ŠIMÁK, Bohuslav. Nejstarší mapa Čech Mikuláše Klaudiana z r. 1518. Praha: Československá národní rada badatelská v Praze, 1949. ■

Valná hromada VERITAS 11. 5. 2013

Zpráva z valné hromady konané 11. května 2013 v Praze

V úvodu valné hromady, na niž dorazilo 16 členů **VERITAS**, ses. moderátorka vzpomenula členy, kteří zesnuli během uplynulého roku. Byly to zakládající členové Jarmila Jančaříková, PharmDr. Alice Tůnová a Mgr. Miroslav Hejl; dále potom členové Věra Nechvilová a Mgr. Emil J. Havlíček. Jejich památku jsme uctili minutou ticha.

Po zahajovací společné písni a volbě zapisovatele se slova ujal br. jednatel a seznámil přítomné se zprávou o činnosti za uplynulé období. Zmínil se mj. podrobněji i o stávajících Místních odbo-rech **VERITAS** – v Pardubicích a v Telči a Velké Lhotě u Dačic. Zatímco pardubický především technicky zajišťuje konání pravidelných jarních a podzimních seminářů, telčský a velkolhotecký spravuje Evangelický toleranční areál, v němž zajišťuje nejen program, ale i údržbu turistické stezky a úklid prostor Památníku české reformace, kde provozujeme výstavu. Byly pojednány hlavně z toho důvodu, že valná hromada měla hlasovat o zřízení třetího MO.

Podle zprávy účetní a revizní, která se vztahovala ke kalendářnímu roku 2012, skončilo hospodaření **VERITAS** v tomto roce se zůstatkem více než 13 000 Kč. revizoři účetnictví neměli ke způsobu účtování žádné výhrady.

Br. Fajmon, pověřený člen pro kontakt se Slovenskem, podal zprávu o rozšíření členské základny na Slovensku a navrhl vznik Místního odboru **VERITAS** na západním a středním Slovensku. MO by byl prozatím čtyřčlenný se sídlem v domě Matice slovenské v Dunajské Středě. V následném hlasování valná hromada schválila nové znění interních směrnic (účetová osnova podvojného účetnictví), zprávu o činnosti, zprávu účetní a zprávu revizní za rok 2012, rozpočet na rok 2013 a všemi hlasy také zřídila MO **VERITAS** na západním a středním Slovensku. Jeho vedoucím byl na dvouleté období jmenován br. Fajmon, kterému mimo to zůstala nadále i služba kontaktní osoby pro celé Slovensko.

Ses. moderátorka Melmuková přečetla v rámci rozpravy své prohlášení k aktuální problematice církevních restitucí a finanční odluky státu a církvi. Po diskuzi bylo prohlášení podpořeno všemi 16 hlasy jako oficiální stanovisko celé historické společnosti. Jeho plný text (a následné reakce na jeho zveřejnění) jste si mohli přečíst v Informačním bulletinu **VERITAS** č. 20–21/2012–2013 (s. 20–22).

V rámci rozpravy dále br. Dus otevřel téma snah o znovupostavení tzv. mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze. V rámci diskuze zazněl návrh, aby **VERITAS** rekapitulovala svůj postoj a všechna vyjádření k této problematice v chronologickém vývoji a uveřejnila to na svém webu. Dále valná hromada vzala na vědomí, že oba přečtené diskuzní příspěvky z pera br. Zápala proti obnovování pomníků, které měly zaznít při interpelacích na zasedání Zastupitelstva Hlavního města Prahy, budou prezentovány také jménem **VERITAS**.

Po přestávce na občerstvení si přítomní vyslechli dvě informativní zprávy: o informačním místě **VERITAS** ve sborovém domě ČCE v Olomouci (ses. Bartušková) a o Konferenci evropských protestantských muzeí ve Wittenbergu (ses. Vobrová). Následovalo hlavní poslechové téma, které dokumentovalo Cestu sborových archivů z Velké Lhoty u Dačic do Národního archivu ČR v Praze (ses. Melmuková a Vobrová). V této souvislosti také byla rozhodnutím výboru vyhlášena účelová sbírka (do konce roku 2013) na úhradu nákladů na inventarizaci archivního fondu sborů ve Velké Lhotě u Dačic. Příspěvek od **VERITAS** již poukázaný sboru byl ve výši 10 000 Kč (což je 50% část nákladů), do sbírky již byl vložen první dar 5 000 Kč.

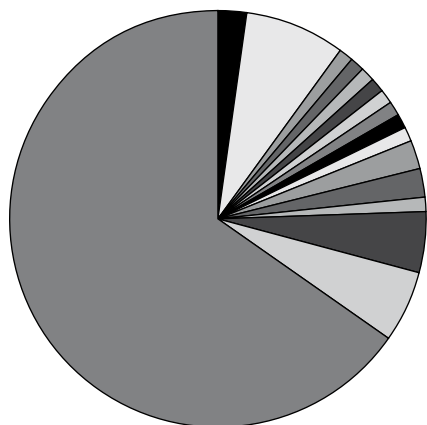
Valná hromada byla zakončena po přečtení pozvánek na další pořádané a doporučené akce závěrečnou společnou písni.

Ze zápisu P. Melmuka vypsál M. Soukup ml.

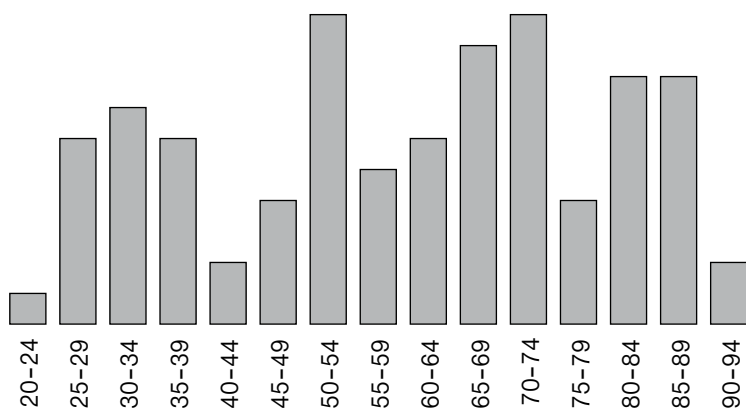

Statistika členstva společnosti VERITAS podle údajů k 31. prosinci 2012				
Sledované hledisko	Ukazatel	Hodnota	Podíl %	Poznámka
počet členů	celkem	89	100,00 %	
	kteří v roce 2012 zaplatili členské příspěvky	33	37,00 %	
struktura podle pohlaví	muži	55	61,80 %	
	ženy	34	38,20 %	
struktura podle státní příslušnosti	Česká republika	85	95,50 %	
	Australský svaz	2	2,20 %	
	Slovenská republika	1	1,10 %	
	Švýcarská konfederace	1	1,10 %	
struktura podle náboženského vyznání	Českoobratská církev evangelická (ČCE)	58	65,17 %	
	Církev československá husitská	5	5,62 %	
	Církev bratrská	4	4,49 %	
	Církev Křesťanská společenství	1	1,12 %	
	Bratrská jednota baptistů	2	2,25 %	
	Uniting Church of Australia (Austrálie)	2	2,25 %	
	Evanjelická církev AV (Slovensko)	1	1,12 %	
	Ochranovský seniorát ČCE	1	1,12 %	
	Eglise évangélique réformée du Canton de Vaud (Švýcarsko)	1	1,12 %	
	Evangelická církev metodistická	1	1,12 %	
	Náboženská společnost českých unitářů	1	1,12 %	
	Římskokatolická církev	1	1,12 %	
	Slezská církev evangelická AV	1	1,12 %	
	obecně křesťanské vyznání	1	1,12 %	
	bez náboženské příslušnosti	7	7,87 %	
	náboženské vyznání neuvedeno	2	2,25 %	
struktura podle věku	věk nejstaršího člena	91		*1921
	věk nejmladšího člena	23		*1989
	průměrný věk	60		*1952
	věk prostředního člena (medián)	62		*1952
	nejčtenější věk (modus)	31 53 a 68	každý 4x	*1980 *1959 a *1944

Struktura členů podle vyznání

Struktura členů podle věkových skupin

392. výročí poprav 27 představitelů českého stavovského odboje na Staroměstském náměstí v Praze 21. 6. 2013

K výročí poprav 27 představitelů stavovského odboje

Tradiční shromáždění k výročí poprav 27 představitelů stavovského odboje se konalo 21. června na Staroměstském náměstí. Začalo jako obvykle v chrámu sv. Mikuláše přednáškou – tentokrát PhDr. Lubomíra Sršně z Národního muzea, který uvedl podrobnou vědeckou studii tzv. mariánského sloupu zbořeného 3. listopadu 1918. Jeho přednášku vhodně doplnilo vystoupení evangelického duchovního Jana Duse, který upozornil na tu část přednášky, kde dr. L. Sršně přesně popsal výzdobu sloupu. Vysvětlil totiž, že postavy ďáblů představovaly „kacíře“, s nimiž Panna Marie bojovala. A těmi kacíři nebyl nikdo jiný než protestanti. Přednáška byla doplněna koncertem pěveckého sboru Církve československé husitské Resonance, který mj. uvedl jednu ze skladeb Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdruzic – tedy jednoho z popravených českých šlechticů.

Po shromáždění následoval pietní akt u desky se jmény popravených mučedníků a vystoupení politických představitelů – europoslance Jana Zahradila a starosty Městské části Praha 1 Oldřicha Lomeckého. Ti potvrdili, že jak odborná přednáška, tak vystoupení bratra Jana Duse na ně velice zapůsobily, protože oba přislíbili, že se postaví proti obnovení mariánského sloupu. – Vzhledem k probíhajícím politickým událostem se nemohly dostavit ani předsedkyně parlamentu Miroslava Němcová, ani senátorka Daniela Filipiová, které se pietního aktu každoročně zúčastňují. ■

Upraveno podle: . K výročí poprav 27 představitelů stavovského odboje. Evangelický týdeník: Kostnické jiskry. 2013, roč. 98, č. 22–23, s. 1. Dostupné z: <http://www.evangelickytydenik.cz/archiv/et-2013-22.pdf?fid=1374045958>. ISSN 0139–505X.

Zprávy a oznámení

Odmítnutí obnovení sloupu na Staroměstském náměstí jinými subjekty

ODMÍTAVÉ PROHLÁŠENÍ ČČSH K OBNOVENÍ SLOUPU

Ústřední Rada ČČSH na svém 144. zasedání 14/9/2013 schválila stanovisko ČČSH k mariánskému sloupu, které bylo zveřejněno na webových stránkách církve (<http://www.cssh.cz/view.php?id=1818>) a zasláno na Magistrát hl. m. Prahy a Městské části Praha 1.

Stanovisko má toto znění:

„Církev československá husitská se připojuje k usnesení valného shromáždění Ekumenické rady církví v České republice ze dne 28/11/2012 ve věci mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze. Nepovažuje za správné obnovit na Staroměstském náměstí sloup, jehož podstavec je svými symboly vyjádřením náboženské netolerance.“

ODMÍTAVÉ STANOVISKO KOSTNICKÉ JEDNOTY K OBNOVENÍ SLOUPU

Sjezd KJ přijal dne 9/11/2013 prohlášení určené Magistrátu hl. m. Prahy a Společnosti pro obnovu Mariánského sloupu v tomto znění:

„68. sjezd Kostnické jednoty – Sdružení evangelických křesťanů, o. s., nesouhlasí s obnovením mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze, poněvadž z historického i uměleckého hlediska to je neopodstatněné; navíc by jeho obnovená instalace byla silným výrazem netolerance a do společnosti by vnášela znepokojující napětí. Jiným způsobem vnímat tento záměr je pro nás obtížné, ale doufáme, že nejen Magistrát hl. m. Praha, ale ani vlastní Společnost pro obnovu sloupu toto v žádném případě nechtějí a ani o to neusilují.“

Zdroj: Sjezd Kostnické jednoty. Evangelický týdeník: Kostnické jiskry. 2013, roč. 98, č. 36–37, s. 2. Dostupné z: <http://www.evangelickytydenik.cz/archiv/et-2013-36.pdf?fid=1388136289>. ISSN 0139-505X.

O čem mj. jednal výbor VERITAS 12/1, 16/3, 11/5, 4/7 a 31/8, 12/10/2013

- Firma Syntchem ze Slovenska věnovala **VERITAS** účelový dar ve výši cca 12 000 Kč. Jeho využití je vázáno na činnost na Slovensku. Takto získané prostředky byly vynaloženy na zařízení kanceláře vedoucího tamního MO – byl pořízen přenosný počítač, fotoaparát pro dokumentární účely, skartovačka a úložné boxy.
- Br. Fajmonovi, vedoucímu MO **VERITAS** na západním a středním Slovensku, byla na základě rozhodnutí výboru zřízena přístupová práva k eurokontu **VERITAS** ve Fio bance. Účet může obsluhovat přes internetové bankovníctví, kromě toho může vkládat a vybírat hotovost na přepážce a přidělenou bezkontaktní platební kartou platit materiál pořízený pro potřeby MO na Slovensku.
- Fio Banka, a. s., ohlásila předčasné ukončení dosavadní debetní karty k běžnému účtu, kterou používal br. pokladník. Banka zahájila svůj vlastní karetní program, zatímco ve svých začátcích používala karty vydané ČSOB, a. s. Výměnou dostal br. pokladník bezkontaktní čipovou debetní kartu „Fio MasterCard Debit PayPass“.
- Pro oba statutární zástupce – moderátorku a jednatele (a jejich adresy v Telči a v Lysé n/L) jsme nechali zřídit pro **VERITAS** zákaznické karty České pošty. Jejich používání ulehčuje naši práci (nemusí se vyplňovat podací lístky) a při hromadném podání získáváme nárok na drobnou slevu na poštovním.
- Začaly práce na inventarizaci audionahrávek, CD a DVD disků v majetku **VERITAS**. V poslední době totiž přibývá těchto záznamových médií a protože jsou dislokovány v Telči v sídle **VERITAS** i u br. P. Melmuka, u ses. Vobrové v Praze i u br. jednatele v Lysé n/L, je nutné získat určitý přehled, kde která data jsou, včetně duplicity téhož záznamu na více místech z důvodu zálohování. Fond audionahrávek přednášek z akcí **VERITAS** v minulosti na MC, tj. na magnetofonových kazetách, bude do budoucna digitalizován a nabízen členům na CD/DVD.
- I přes minimální účast na Putování do Velké Lhoty v roce 2013 se podařilo iniciovat systematický výzkum tématu protestantských modliteben napříč Evropou (valdenské a hugenotské temply, toleranční modlitebny apod.), záštitu nad tímto záměrem přislíbila i paní ředitelka

Územního odborného pracoviště NPÚ v Telči PhDr. Martina Veselá. Byla vypracována a podána žádost o grantovou podporu.

- Pokračování spolupráce s nakladatelstvím VERBUM, které patří našemu členovi br. Židoňovi, vyústí v jubilejním roce české reformace 2015 v druhé (jednosvazkové) vydání sborníku Evangelíci v rané toleranční době v Čechách a na Moravě. Digitalizace prvního vydání, která je nutným předpokladem pro druhé vydání, již byla zahájena. Časově náročné bude zejména na aktualizování archivních citací, protože v mezidobí téměř 20 let se nejen některé archivy přejmenovaly, ale i jejich fondy částečně prošly novými inventarizacemi a původně použitý způsob odkazování případnému badateli cestu ke zdroji informace již jediné zkomplikuje.
- Neformální platforma pro ekumenické rozhovory nad historií a tradicemi – Kruh českých duchovních tradic – dokončil text tradice českého národního obrození. Jeho publikace se očekává v nejbližších dnech.
- V průběhu roku napsala ses. moderátorka posudek na Čitanku pro 4. ročník ZŠ a Český jazyk pro 7. třídu ZŠ z nakladatelství Nová škola. Br. jednatel sestavil posudek učebnice Občanské výchovy pro 7. ročník ZŠ z nakladatelství FRAUS. Br. Macek vypracoval posudek na učebnici Náboženství pro společnost z nakladatelství Computer Media.

Upozornění na nové publikace

- **BAŤOVÁ, Eliška. Za Kralickou do Kralic, aneb, 400. výročí Bible kralické.** Vyd. 1. Editor Jiří Mitáček. Brno: Moravské zemské muzeum, 2013, 216 s. ISBN 978-80-7028-409-4.

Moravské zemské muzeum v Brně ve spolupráci s obcí Kralice nad Osavou vydaly společně k 400. výročí od posledního předbělohorského vydání Bible kralické sborník v zajímavé grafické úpravě s množstvím fotografií a překladem anglického resumé. Publikaci zpracovala patnáctka autorů za redakce Jiřího Mitáčka, obrazový materiál dodaly Moravské zemské muzeum, Národní knihovna České republiky, Moravská zemská knihovna, Židovské muzeum Praha, Ústřední archiv ČCE, Knihovna ETF UK a autoři.

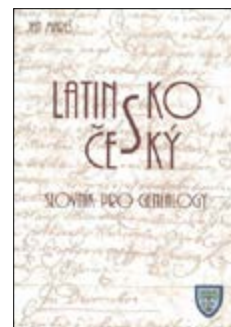

„Kralické dílo je dnes v postavení ekvivalentnímu Jiráskovým historickým trilogiím či Babičce Boženy Němcové: Všichni o nich vědí, takže nikdo je nečetl. Zejména proto je nyní a zde na místě Bibli kralické popřát vztaženo k dnešku i pro dny budoucí méně formálního oslavování a naopak více přemýšlivých čtenářů...“ píše mimo jiné ve svém úvodním příspěvku ředitel Moravského zemského muzea Martin Reissner.

Sborník je možné zakoupit v Památníku v Kralicích, případně si jej nechat zaslat poštou. Cena je 288 Kč. Adresa e-shopu na internetu: <http://www.mzm.cz/e-shop/knizni-novinky/za-kralickou-do-kralic-aneb-400-vyroci-bible-kralicke/>

- **MAREŠ, Jan. Latinsko-český slovník pro genealogy.** Praha: Česká genealogická a heraldická společnost, 2013, 155 s. Schola genealogica ac heraldica nova. ISBN 978-80-905500-0-1.

Důležitá pomůcka pro každého genealoga od zkušeného autora, dlouholetého člena ČGHSP. V latinsko-českém slovníku pro genealogy jsou výrazy

a zkratky, které v běžných slovnících nenajdete. Slovník obsahuje základy latinské gramatiky, číslovky, přehledné pomůcky, jako dny v týdnu, měsíce a římské číslice. Zajímavostí jsou značky používané v matrikách a dalších archivních dokumentech. Cena u vydavatele 290 Kč. K objednání na <http://www.genealogie.cz/aktivity/publikace/>.

- **HLAVÁČEK, Petr. Kacířská univerzita: osobnosti pražské utrakvistické univerzity 1417–1622.** Vyd. 1. Praha: Togga, 2013, 159 s. ISBN 978-807-4760-372.

Povědomí o tradici pražské utrakvistické univerzity a jejím pedagogickém, vědeckém a obecně kulturním a politickém působení od 15. do 17. století je v širší veřejnosti nevelké. Rovněž v akademické obci se ještě dnes můžeme setkat s jistou distancí vůči „husitství“, tj. české reformaci, jako by šlo o něco barbarského, bez vazby na evropskou a západní kulturu. Na krátkých životopisech několika vybraných osobností, spojených svým životem a dílem s pražskou Univerzitou Karlovou pozdního středověku a raného novověku, se v této knize pokouší ukázat, že i tehdy byla Praha jedním z center evropského intelektuálního kvasu.

Publikaci, kterou jsme pořídili i do knihovny **VERITAS**, si také můžete objednat za 171 Kč v e-shopu FF UK: https://e-shop.ff.cuni.cz/knihy/monografie/kacirska_univerzita_osobnosti_prazske_utrakvisticke_univerzity_1417_1622-873

Omluva

Omlouváme se všem členům i dalším čtenářům za vydání tohoto čísla časopisu opět s několikaměsíčním zpožděním. Doufáme, že vložené přílohy tento nedostatek alespoň poněkud vynahradí.

Výbor **VERITAS** ■

Obsah

Informace Střediska české reformace

Zprávy ze sídla historické společnosti VERITAS v Telči a v Evangelickém tolerančním areálu ve Velké Lhotě u Dačic v letech 2012–2013 2

Konference evropských protestantských muzeí ve Ferrières (Tarn), Francie 27.–30. 4. 2012
*XXVII. Konference protestantských muzeí,
22. evropské setkání* 4

Konference evropských protestantských muzeí ve Wittenbergu a Eislebenu
(Sasko-Anhaltsko), SRN 25.–28. 5. 2013
*XXVIII. Konference protestantských muzeí,
23. evropské setkání* 5

36. seminář pro učitele a zájemce o dějepis, český jazyk a spol. vědy
Církev bez restitucí – svědectví křesťanů, tvůrců tolerančních sborů z roku 1782 . . . 6

37. seminář pro učitele a zájemce o dějepis, český jazyk a spol. vědy
Mapa Čech Mikuláše Klaudyána z roku 1518 7

Valná hromada **VERITAS** 11. 5. 2013
Zpráva z valné hromady konané 11. května 2013 v Praze 13
Statistika členstva společnosti VERITAS podle údajů k 31. prosinci 2012. 15

392. výročí poprav 27 představitelů českého stavovského odboje na Staroměstském náměstí v Praze 21. 6. 2013
K výročí poprav 27 představitelů stavovského odboje 16

Zprávy a oznámení
Odmítnutí obnovení sloupu na Staroměstském náměstí jinými subjekty 16
O čem mj. jednal výbor VERITAS 12/1, 16/3, 11/5, 4/7 a 31/8, 12/10/2013 17
Upozornění na nové publikace 18
Omluva. 19

Aktuální dosah tolerančního patentu . . . . . (vložená příloha)

Církev bez restitucí . . . . . (vložená příloha)

Kalendarium **VERITAS** 2014 . . . . . (vložená příloha)

Objednávkový formulář na audionahrávky . . . . . (vložená příloha)

Vydala pro informaci svých členů:

VERITAS – historická společnost pro aktualizaci odkazu české reformace, o. s.

kontaktní adresa:

Kpt. Jaroše 1109/26

289 22 LYSÁ NAD LABEM

☎ (+420) 607 645 333

Email: veritas@evangnet.cz

Internet: <http://veritas.evangnet.cz>

Členské příspěvky (roční minimální výše v roce 2014):

výdělečně činní 300 Kč/nevýdělečně činní, důchodci, studenti 150 Kč

Prodejní cena Hlasu pro nečleny: 20 Kč

Tištěná verze Hlasu: ISSN 1802–1166

On-line verze Hlasu na Internetu: ISSN 1802–1174

bankovní spojení: 2800136001/2010

© **VERITAS 2014**

KALENDÁRIUM (vybraná historická výročí) VERITAS 2014

1414 znovuzavedení vysluhování pod obojí způsobou i laikům

Leden

- 1. 1. 1584 * Ulrich **Zwingli**, švýcarský humanistický teolog, reformátor církve
- 11. 1. 1584 mandát Rudolfa II. proti jednotě bratrské
- 12. 1. 1884 * Rudolf **Medek** st., historik
- 18. 1. 1409 Václav IV. vydal dekret kutnohorský, kterým nově upravil poměry na Karlově univerzitě
- 27. 1. 1814 † Johann Gottlieb **Fichte**, německý filozof
- 31. 1. 1929 † Jan **Karafiát**, český reformovaný farář a spisovatel, autor Broučků

Únor

- 7. 2. 1984 † Rudolf **Niemöller**, bohoslovec, vyznavač
- 9. 2. 1944 † František Žilka, bohoslovec a překladatel Nového zákona
- 16. 2. 1684 * Bohuslav Matěj Černohorský, barokní skladatel a varhaník
- 24. 2. 1684 * Matyáš Bernard **Braun**, rakouský sochař, autor sochařské výzdoby na Kuksu a v Lysé nad Labem
- 25. 2. 1634 v Chebu zavražděn **Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna**, šlechtic a vojevůdce
- 25. 2. 1969 † Jan **Zajíc**, upálil se po J. Palachovi na protest proti nastupující normalizaci po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy
- 27. 2. 1849 * Václav Beneš **Třebízský**, římskokatolický kněz a spisovatel

Březen

- 2. 3. 1824 * Bedřich **Smetana**, český hudební skladatel
- 19. 3. 1729 Jan Nepomucký prohlášen papežem za svatého
- 26. 3. 1564 * Jan **Augusta**, biskup jednoty bratrské
- 26. 3. 1874 * Oskar **Nedbal**, český hudební skladatel

Duben

- 1. 4. 1694 * Samuel **Hruškovec**, farář a básník
- 8. 4. 1914 † Jakub **Arbes**, spisovatel, novinář
- 12. 4. 1944 * Karel **Kryl**, básník a písničkář
- 17. 4. 1774 * Václav Jan Křtitel **Tomášek**, český hudební skladatel a pedagog
- 30. 4. 1344 povýšení pražského biskupství na arcibiskupství

Květen

- 1. 5. 1874 † Vilém **Blodek**, hudební skladatel
- 1. 5. 1904 † Antonín **Dvořák**, skladatel a pedagog
- 2. 5. 1879 * Alice **Masaryková**, osvětová pracovnice, dcera T. G. Masaryka
- 3. 5. 1919 † Milan Rastislav Štefánik, politik, generál francouzské armády, spoluzakladatel československé státní
- 6. 5. 1879 * Bedřich **Hrozný**, akademik ČSAV, vědec v oboru klínopisného bádání a dějin starého Orientu
- 14. 5. 1854 * Josef Theodor **Müller**, historik jednoty bratrské
- 23. 5. 1844 † Josef **Krejčí**, superintendent
- 27. 5. 1564 † Jan **Kalvín**, reformátor církve
- 30. 5. 1434 bitvou u Lipan otevřena cesta k ukončení husitských válek a přijetí kompaktát

Červen

- 4. 6. 1924 † Franz **Kafka**, německý spisovatel žijící v Praze
- 21. 6. 1621 poprava 27 představitelů českého stavovského povstání na Staroměstském náměstí v Praze
- 21. 6. 1949 zavražděn Heliodor **Píka**, armádní generál
- 19. 6. 1914 * Rafael Jeroným **Kubelík**, dirigent a skladatel
- 24. 6. 1504 * Johanes **Mathesius**, evangelický kněz, Lutherův přítel
- 28. 6. 1914 spáchán sarajevský atentát
- 30. 6. 1364 † **Arnošt z Pardubic**, první pražský arcibiskup
- 30. 6. 1899 * František **Tomášek**, římskokatolický kněz, teolog, kardinál, arcibiskup

Červenec

- 6. 7. 1415 † Mistr Jan **Hus** v Kostnici (upálen)
- 8. 7. 1824 * Karel III. **Schwarzenberg**, rakouský voják a český konzervativní politik, poslanec českého zemského sněmu
- 14. 7. 1834 * Theodor Karl **Haase**, evangelický duchovní a teolog ze Slezska, politik Německé pokrokové strany
- 28. 7. 1914 Rakousko-Uhersko vyhlásilo válku Srbsku, začátek první světové války

Srpen

- 1. 8. 1374 † Jan **Milič z Kroměříže**, kazatel předchůdce mistra Jana Husa
- 12. 8. 1864 † František Alois **Skuherský**, český lékař, mecenáš a organizátor kulturního života v Opocně
- 14. 8. 1474 † bratr Řehoř **Krejčí**, jeden ze zakladatelů jednoty bratrské
- 30. 8. 1924 zakončen první sněm Církve československé (husitské)

Září

- 5. 9. 1694 * František Václav **Míča**, český hudební skladatel
- 11. 9. 1894 * Bohumil **Cigánek**, biskup ČČSH
- 14. 9. 1564 † **Karel Starší ze Žerotína**

Říjen

- 2. 10. 1704 * František Ignác **Tůma**, český hudební skladatel
- 11. 10. 1894 † hrabě Egbert **Belcredi**, moravský a předlitavský konzervativní šlechtic a politik, stoupenec českého státoprávního programu
- 12. 10. 1414 znovuzavedení přijímání pod obojí způsobou i laikům (Jakoubek ze Stříbra v kostele U Martina ve zdi v Praze)
- 31. 10. 1517 světový den reformace (Martin Luther v tento den vyvěsil na dveře kostela ve Wittenbergu svých 95 tezí)

Listopad

- 11. 11. 1939 † Jan **Opletal**, student medicíny, který byl těžce raněn 28. 10. při protinacistické demonstraci proti německé okupaci
- 12. 11. 1989 svatořečení Anežky České

Prosinec

- 4. 12. 1914 * Rudolf **Horský**, profesor Husovy československé bohoslovecké fakulty, biskup ČČSH v Ostravě
- 8. 12. 1904 † František **Pravda**, vlastním jménem Vojtěch Hlinka, český římskokatolický kněz, autor povídek
- 24. 12. 1919 kněží reformního křídla v římskokatolické církvi sloužili mši v češtině, impulz k vzniku Církve československé (husitské)
- 31. 12. 1384 † Jan **Viklef**, anglický teolog na oxfordské univerzitě